

Titelgegevens / Bibliographic Description

Titel	Vertaalde Jac. Koelman werk van Thomas Bromley? / L.F. Groenendijk.
Auteur(s)	Groenendijk, L.F.
In	<i>Documentatieblad Nadere Reformatie</i> , 6 (1982), no. 4, p. 141-143.
Copyright	2007 / L.F. Groenendijk SSNR Claves pietatis.
Producent	Claves pietatis / 2007.07.17; versie 1.0
Bron / Source	Onderzoeksarchief / Research Archive Nadere Reformatie
Website	Sleutel tot de Nadere Reformatie
Nummer	B99027708

De digitale tekst is vrij beschikbaar voor persoonlijk gebruik, voor onderzoek en onderwijs. Respecteer de rechten van de rechthebbenden. Commercieel gebruik is niet toegestaan.

The digital text is free for personal use, for research and education. Each user has to respect the rights of the copyright holders. Commercial use is prohibited.

Het 'Onderzoeksarchief Nadere Reformatie' bevat digitale documenten over het gereformeerd Piëtisme en de Nadere Reformatie in Nederland tot 1800. Het is doorzoekbaar met de 'Bibliografie van het gereformeerd Piëtisme in Nederland (BPN)' op de website 'Sleutel tot de Nadere Reformatie'.

The 'Research Archive Nadere Reformatie' contains digital documents about reformed Pietism and the Nadere Reformatie in the Netherlands until 1800. These can be retrieved by searching the 'Bibliography of the reformed Pietism in the Netherlands (BPN)' database at the 'Sleutel tot de Nadere Reformatie' website.

VERTAALDE JAC. KOELMAN WERK VAN THOMAS BROMLEY?

Als nr. 262 staat in de bibliografie "From Abbadie to Young" (afgekort: FATY) vermeld: **Reysen der kinderen Israels door de woesteyne etc.**: Amst., 1712, Jan Swart. 8°. Een "note" geeft aan, dat dit werk voorzien is van een voorwoord van de schrijver en diens levensbeschrijving; niet vermeld wordt, dat achter de "Reysen" nog een vertaald werkje van Bromley is geplaatst: **Verhandeling van Gods buyten gewoone Bedeelingen en Werkingen**. Als vertaler wordt Jacobus Koelman genoemd. — Diens naam trof ik evenwel niet aan op de titelpagina, noch elders in de ed. - 1712 van de twee vertaalde werkjes van Bromley! Hoe is de bibliograaf er dan toe gekomen om het vertalerschap aan Koelman toe te schrijven? Wellicht heeft hij het "Biographisch Woordenboek van Protestantsche Godgeleerden in Nederland" (afgekort: BWPGN) nagevolgd. Als nr. 21 van Koelman's vertalingen wordt in dit lexicon namelijk opgegeven: Bromley, **Reizen der kinderen Israëls door de woestijn**. Lemmer 1877. Ik wijs erop, dat het BWPGN niet de ed. - 1712, maar alleen de 19e eeuwse heruitgave vermeldt. De titelpagina van deze heruitgave geeft te lezen: Reizen der kinderen Israëls door de woestijn (. . .) door Thomas Bromley; benevens: Sleutel of Verklaring van het Hooglied van Salomo, door Jacobus Durham, uit het Engelsch vertaald door Jacobus Koelman (. . .). Lemmer, W.A.F. Koopman [z.j.; opm.: op de titelpag. wordt geen jaar van uitgave vermeld; het BWPGN geeft echter 1877 op, FATY nr. 263 de jaren 1876-'77 en FATY nr. 760 circa 1870]!. Ik kan mij voorstellen, dat het BWPGN — onbekend met de uitgave - 1712 van de "Reysen" — op grond van de zojuist weergegeven onduidelijke (!) titelpagina heeft aangenomen, dat Koelman niet alleen het genoemde werk van Durham, maar ook dat van Bromley heeft vertaald. Het is ook mogelijk, dat men zelfs die heruitgave niet onder ogen heeft gehad, maar bijv. een catalogus heeft nageschreven, waarin de uitvoerige titel van de door Koopman uitgegeven bundel verkort is weergegeven (d.w.z.: met weglating van de naam van Durham en de titel van diens werk, maar met behoud van de vermelding "uit het Engelsch vertaald door Jacobus Koelman", die nu sloeg op het werk van Bromley. . .). Het zij gegaan zoals gesuggereerd of niet, het BWPGN heeft m.i. ten onrechte Bromley's "Reizen" in de lijst van Koelman's vertalingen opgenomen. En FATY heeft — mogelijk in navolging van het BWPGN — deze fout gecontinueerd.

Overigens wijs ik er nog op, dat het verhaal over de levensloop van Bromley — te vinden op blz. 3-16 van de ed. - 1712, maar niet in de 19e eeuwse heruitgave — een belangrijke contra-indicatie voor het

R E Y S E N D E R
K I N D E R E N I S R A E L S

D O O R D E

W O E S T E Y N E ;

Verbeeldende het groote entrapwyze werk
der

W E D E R G E B O O R T E .

Als meede

E E N V E R H A N D E L I N G

van Gods buyten gewoone Bedeelingen en
werkingen door alle Eeuwen heen.

*Schriftmatig en uyt eyge ondervinding krachtig
aangewezen, en beschreeven door*

T H O M A S B R O M L E Y ,

*In syn leeven hoogverlicht Leeraar en medelid
van't Genootschap aller Sielen tot Oxfort.*

Om syne waardigheit en algemeine nut uyt het Engels vertaals.

T E A M S T E R D A M ,
By JAN SWART, Boekverkooper bezyden
de Beurs, 1712.

vertalerschap van Koelman bevat. — Ik heb het oog op de relatie die gelegd wordt tussen Bromley en Dr. John Pordage. Laatstgenoemde was in Engeland een der belangrijkste volgelingen van Jacob Böhme, hij prakticeerde astrologie en werd in 1655 tijdelijk uit zijn ambt gezet wegens occulte activiteiten. . .².

L.F. Groenendijk

Noten

1. Deze door Koopman te Lemmer uitgegeven bundel bevat ook — zie blz. 116-519 — "De vermakelijke wandeling naar den hemel". Dit werk wordt niet op de titelpagina vermeld. Het bleek een heruitgave van een werkje van Jacobus Borstius te zijn!
2. Zie: R.M. Jones, **Geistige Reformatoren des sechzehnten und siebzehnten Jahrhunderts**. Berlin 1925, S.290 ff.; K. Thomas, **Religion and the Decline of Magic. Studies in popular beliefs in sixteenth- and seventeenth-century England**. Harmondsworth 1973, p. 448; J. Lindeboom, **Stiefkinderen van het Christendom**. 's-Gravenhage 1929, blz. 334.

